

మనోహన్ సింగ్ ఇక లేరు

మాజీ ప్రధాని డాక్టర్ మనోహన్ సింగ్ (92) గురువారం రాత్రి కన్నుమూశారు. చాలా కాలంగా అనారోగ్యంతో ఇబ్బందిపడుతున్న మాజీ ప్రధాని, గురువారం స్వాస్థ్య తీసుకోవడంలో ఇబ్బంది పడ్డారు. ఆ తర్వాత ఆయన్ను ఆల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ ఢిల్లీలో చేర్చారు. డాక్టర్ మనోహన్ సింగ్ 2004 నుంచి 2014 వరకు భారత ప్రధానిగా ఉన్నారు. 1991లో ఆర్థిక మంత్రిగా ఆయన భారతదేశంలో ఆర్థిక సరళీకరణకు పునాది వేశారు. ఇది ప్రపంచ స్థాయిలో దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతం చేసింది. అవిభక్త భారతదేశంలోని పాకిస్తాన్ ప్రజాజీవితంలోని గాఢా గ్రామంలో 1932 సెప్టెంబర్ 26న మనోహన్ సింగ్ జన్మించారు. పంజాబ్ విశ్వవిద్యాలయం, కేంబ్రిడ్జ్, ఆక్స్ ఫర్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలో విద్యను అభ్యసించారు. 1957-59లో ఆర్థిక శాస్త్రంలో పీహెచ్ డి.

అధ్యాపకులుగా పనిచేశారు. 1959 నుంచి 1963 మధ్య కాలంలో లీడర్ గా ఉద్యోగం చేశారు. 1963 నుంచి 1965 వంజాబ్ వల్ల, చండీగఢ్ లో ప్రాఫెసర్ గా పనిచేశారు. 1966 నుంచి 1969 వరకు ఐక్యరాజ్య సమితిలో వాణిజ్య వ్యవహారాల అధికారిగా పనిచేశారు. 1969 నుంచి 1971 మధ్య ఢిల్లీ వల్ల, అంతర్జాతీయ వాణిజ్యంలో ప్రాఫెసర్ గా పనిచేశారు. 1972-76 ఆర్థికశాఖలో ముఖ్య ఆర్థిక సలహాదారుగా ఉన్నారు. 1976 నుంచి 1980 వరకు లిజర్ వ్యూంకు డైరెక్టర్ గా పనిచేశారు. విడివిడిగా డైరెక్టర్, ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకుకు భారత విభాగం గవర్నర్, ఐజిఆర్ డి భారత విభాగం గవర్నర్ గా మనోహన్ సేవలందించారు. 1982-85 మధ్య ఆర్థిక గవర్నర్ గా పనిచేశారు మనోహన్ సింగ్. 1985-87 మధ్య కాలంలో ప్రజాశాఖ సంఘం అధ్యక్షుడిగా పనిచేశారు మనోహన్ సింగ్. అక్టోబర్ 1991లో తొలిసారి లాజ్యసభలో అడుగుపెట్టారు మనోహన్ సింగ్. 1991 నుంచి 1996 వరకు పీఠీ సరసింహారావు కేబినెట్ లో ఆర్థిక మంత్రిగా బాధ్యతలు నిర్వహించారు మనోహన్ సింగ్. 1998 నుంచి 2004 వరకు రాజ్యసభలో ప్రతిపక్ష నేతగా ఉన్నారు. ఐదుసార్లు అసోం నుంచి రాజ్యసభకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు.

మనోహన్ సింగ్. 2004లో సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో యూపీఏ కూటమి గెలిచాక 13వ భారత ప్రధానిగా బాధ్యతలు స్వీకరించారు మనోహన్ సింగ్. 2004 నుంచి 2014 వరకు రెండుసార్లు దేశ ప్రధానిగా పనిచేశారు. పదేళ్ల పాటు సుదీర్ఘకాలం ప్రధానమంత్రిగా పనిచేసి దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థకు బలమైన పునాదులు వేశారు. ప్రధానిగా రోజుకు 18 గంటలు పనిచేశారు మనోహన్ సింగ్. పార్లమెంటు సభ్యుడిగా దాదాపు 33 ఏళ్ల పాటు కొనసాగారు. ఆరోగ్యం సహకరించని పరిస్థితుల్లోనూ కీలక సమయాల్లో ఓపిగా సభకు వచ్చి అందరిలోనూ స్ఫూర్తి నింపారు మనోహన్ సింగ్. 1987లో మనోహన్ సింగ్ పద్మ విభూషణ్ అవార్డు అందుకున్నారు. 2017లో ఇందిరాగాంధీ శాంతి బహుమతి, 1993, 94లో ఉత్తమ ఆర్థిక మంత్రిగా యారో మనీ అవార్డు అందుకున్నారు. 2010లో మనోహన్ సింగ్ ను వరల్డ్ స్ట్రీట్స్ మెన్ అవార్డు వరించింది. ఫోర్ట్స్ అత్యంత శక్తిమంతుల జాబితాలోనూ మనోహన్ సింగ్ చోటు దక్కింది. మనోహన్ సింగ్ చ్యూతితో ప్రభుత్వ అధికారిక కార్యక్రమాలన్ని రద్దు చేసింది కేంద్రం. ప్రభుత్వ లాంఛనాలతో మనోహన్ సింగ్ అంత్యక్రియలు జరగనున్నాయి.

రేపు రాజ్ ఫూట్ లో అంతిమ సంస్కారాలు!

మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మృతిపై కాంగ్రెస్ నేత సందీప్ దీక్షిత్ దిగ్భ్రాంతి వ్యక్తి చేశారు. అంత్యక్రియల కార్యక్రమం ఇంకా ఖరారు కాలేదన్నారు. విదేశాల్లో ఉన్న మనోహన్ కూతురు రావల్లి ఉండన్నార్లు. ఆమె మధ్యాహ్నం లేదా సాయంత్రం వస్తున్నారు. ఆ తర్వాత అన్నీ నిర్ణయిస్తామన్నారు. రేపు శనివారం అంత్యక్రియలు జరిగే అవకాశం ఉంది. మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ అంత్యక్రియలు రేపు రాజ్ ఫూట్ సమీపంలో ప్రభుత్వ లాంఛనాలతో నిర్వహించనున్నారు. రేపు (శనివారం) ఉదయం 8-10 గంటల మధ్య ఆయన భౌతికకాయాన్ని కాంగ్రెస్ ప్రధాని కార్యాలయంలో ఉంచనున్నారు. అనంతరం మాజీ ప్రధానికి అంతిమ వీడ్కోలు జరగనుంది. ఆర్ఎన్ఎస్ బీబీ మోహన్ భగవత్ సంతాపం భారత మాజీ ప్రధాని, దేశ సీనియర్ నాయకుడు డాక్టర్ సర్దార్ మనోహన్ సింగ్ మృతి పట్ల యావత్ దేశం తీవ్ర దిగ్భ్రాంతి వ్యక్తం చేస్తోంది. రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్ ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజేసింది. సాధారణ నేపథ్యం నుండి వచ్చినప్పటికీ, భారతదేశానికి మనోహన్ సింగ్ చేసిన సహకారం ఎల్లప్పుడూ గుర్తుండిపోతుందని ఆర్ఎన్ఎస్ బీబీ మోహన్ భగవత్ కొనియాడు. ఆయన అన్నకు శాంతి చేకూరాలని, మోక్షాన్ని ప్రసాదించాలని ఆకాంక్షించారు. ఆయన కుటుంబసభ్యులకు, అభిమానులకు దిగ్భ్రాంతిని వ్యక్తం చేశారు.

మనోహన్ సింగ్ మృతి చెందడం తనకు చాలా బాధ కలిగించిందని ఉపరాష్ట్రపతి జగదీష్ ధన్ ఖర్ అన్నారు. ఆయన దేశ ఆర్థిక సరళీకరణకు రూపశిల్పి. ముఖ్యమైన మార్పుల ద్వారా దేశాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లారు. ఆయన అభివృద్ధి, శ్రేయస్సు కొత్త మార్గాలను తెలిచారని కొనియాడారు. ఆయన సింపిసిటీని మాటలో చెప్పడం అసాధ్యం: కేజ్రీవాలే మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మృతి పట్ల ఢిల్లీ మాజీ సీఎం అరవింద్ కేజ్రీవాలే సంతాపం వ్యక్తం చేస్తూ... మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మరణం దేశానికి తీరని లోటు అని అన్నారు. ఆయన వివేకాన్ని, సరళతను మాటలో చెప్పడం అసాధ్యం. భగవంతుడు ఆయన పాదాల చెంత పుణ్యాత్మునిగా స్థానం కల్పించాలని కేజ్రీవాలే ఆకాంక్షించారు.

అర్థిక వ్యవస్థను గడలో పెట్టిన నిష్కళంకమైన నేత: రాష్ట్రపతి మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మృతి పట్ల ఆ దేశ అధ్యక్షులూ ద్రౌపది ముర్యుసంతాపం వ్యక్తం చేశారు. ప్రపంచంలో విద్యార్థం గంలో, పరిపాలనలో సమాన సౌలభ్యంతో పనిచేసిన రాజకీయ నాయకులలో మనోహన్ సింగ్ ఒకరని ఆమె అన్నారు. భారత ఆర్థిక వ్యవస్థను మెరుగుపరచడంలో ఆయన కీలక పాత్ర పోషించారు. దేశానికి ఆయన చేసిన సేవ, నిష్కళంకమైన రాజకీయ జీవితం, అత్యంత వినయంతో ఆయన ఎప్పటికీ గుర్తుండిపోతారు. ఆయన మరణం మనందరికీ తీరని లోటు. ఆయన కుటుంబానికి రాష్ట్రపతి ప్రగాఢ సానుభూతి వ్యక్తం చేశారు.

నిజాయితీ మాకు స్ఫూర్తిని నిలుస్తుంది: ప్రియాంక గాంధీ మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మరణంపై కాంగ్రెస్ ఎంపీ ప్రియాంక గాంధీ దిగ్భ్రాంతి వ్యక్తం చేశారు. సర్దార్ మనోహన్ సింగ్ ఇచ్చిన గౌరవాన్ని రాజకీయాల్లో చాలా తక్కువ మంది మాత్రమే ప్రదర్శించారు. ఆయన నిజాయితీ మనకు ఎప్పుడూ స్ఫూర్తిగా నిలుస్తుంది. ఈ దేశాన్ని నిజంగా ప్రేమించే వారిలో ఆయన ఎప్పుడూ ఉంటారు. అతను నిజంగా సమతావాది, తెలివైనవాడు, దృఢ సంకల్పం, వైరహంతుడని ప్రియాంక గాంధీ కొనియాడారు.

భారతావని ఒక గొప్ప కుమారుడిని కోల్పోయింది: రేవంత్ రెడ్డి మాజీ ప్రధానమంత్రి మనోహన్ సింగ్ గొప్ప ఆర్థిక వేత్త, మహా నాయకుడు, సంస్కరణ వాది అన్నింటికీ మించి గొప్ప మానవతావాది అని ముఖ్యమంత్రి రేవంత్ రెడ్డి పేర్కొన్నారు. మాజీ ప్రధానమంత్రి మనోహన్ సింగ్ మృతితో దేశం ఒక గొప్ప కుమారుడిని కోల్పోయిందని సీఎం అవేదన్ వ్యక్తం చేశారు. మాజీ ప్రధానమంత్రి మృతిపై సోషల్ మీడియా X లో తన సంతాపాన్ని, ఆయన కుటుంబ సభ్యులకు సానుభూతిని సీఎం తెలియజేశారు. నిర్ణయాల తీసుకోవడంలో సమగ్రత, పారదర్శకత అన్నింటికీ మించి మానవీయ స్పర్శను జోడించేవారని, సమ భారత శిల్పిలో మనోహన్ సింగ్ ఒకరని సీఎం రేవంత్ రెడ్డి కొనియాడారు. రాజకీయ, ప్రజా జీవితంలో గౌరవ మర్యాదలు ఎలా పాటించాలో ఆయన తన ప్రవర్తన ద్వారా చూపించారని సీఎం పేర్కొన్నారు.

7 రోజుల పాటు జాతీయ సంతాప దినాలు మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ కన్నుమూశారు. దేశానికి రెండుసార్లు ప్రధానిగా పనిచేసిన సంగతి తెలిసిందే. ఆయన మృతితో కేంద్ర ప్రభుత్వం నేడు జరగాల్సిన అన్ని ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలను రద్దు చేసింది. దేశ వ్యాప్తంగా 7 రోజులపాటు జాతీయ సంతాప దినాలు ప్రకటించారు. నేడు ఉదయం 11 గంటలకు మంత్రివర్గ సమావేశం జరగనుంది. ప్రభుత్వ లాంఛనాలతో మనోహన్ సింగ్ అంత్యక్రియలు జరగనున్నాయి. దేశానికి రెండు సార్లు ప్రధానమంత్రిగా పనిచేసిన డాక్టర్ మనోహన్ సింగ్ కన్నుమూశారు. డాక్టర్ మనోహన్ సింగ్ 2004 నుంచి 2014 వరకు భారత ప్రధానిగా ఉన్నారు. 1991లో ఆర్థిక మంత్రిగా ఆయన భారతదేశంలో ఆర్థిక సరళీకరణకు పునాది వేశారు. ఇది ప్రపంచ స్థాయిలో దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతం చేసింది. గత కొంతకాలంగా స్వాస్థ్య సమస్యలతో ఇబ్బందిపడుతున్న ఆయనను గురువారం (డిసెంబర్ 26) ఢిల్లీ ఎయిమ్స్ ఆసుపత్రి ఎమ్ఎస్ఎస్ వార్డులో చేర్చారు. 92 ఏళ్ల మనోహన్ సింగ్ ను ప్రత్యేక వైద్యుల బృందం పరిశీలించింది. బహుశా స్వాస్థ్య తీసుకోవడంలో ఇబ్బంది పడుతూ తుదిశ్వాస విడిచారు. ఆయన భార్య గురుశరణ్ కౌర్ ఎయిమ్స్ లో ఉన్నారు. ఆమెతోపాటు ఆయన కుటుంబ సభ్యులు కూడా ఎయిమ్స్ కు చేరుకున్నారు. ఎయిమ్స్ క్యాంపస్ ను ఢిల్లీ పోలీసులు ఖాళీ చేయించారు. ప్రియాంక గాంధీ కూడా ఎయిమ్స్ కు చేరుకున్నారు.

ఘన నివాళులర్పించిన ప్రధాని మోదీ

మాజీ ప్రధాని మనోహన్ సింగ్ మృతి పట్ల ప్రధాని మోదీ నివాళులర్పించారు. భారత విశిష్ట నేతల్లో మనోహన్ సింగ్ ఒకరు... మనోహన్ సింగ్ భారత ఆర్థిక విధానాలపై బలమైన, చెరగని ముద్ర వేశారు. రాజకీయాల్లో తనతో గత క్రమాలను గుర్తు చేసుకున్నారు. తాను ప్రధానిగా ఉన్నప్పుడు, నేను గజరాజీ ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు మిత్రం మాట్లాడుకునే మాట్లాడుకున్నామని మోదీ, ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన వివిధ అంశాలపై లోతైన సంభాషణలు జరిగేవి. అతని తెలివితేటలు, వినయం ఎప్పుడూ కనిపించేవి. ఈ విషయ సమయంలో ఆయన కుటుంబానికి ప్రగాఢ సానుభూతి తెలిపారు ప్రధాని మోదీ. సాధారణ నేపథ్యం నుంచి ఎదిగి గౌరవనీయమైన ఆర్థికవేత్తగా, ఆర్థిక మంత్రితో సహా వివిధ ప్రభుత్వ పదవులలో పనిచేశారు. సంపత్కాలాలుగా మన ఆర్థిక విధానాలపై తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపారు. పార్లమెంటులో ఆయన ఆలోచనాత్మకమైన జోక్యాలు కూడా ఎల్లప్పుడూ గుర్తుంచడం గుర్తించింది. ప్రధానిగా ప్రజల జీవితాలను మెరుగుపరచేందుకు విస్తృతంగా కృషి చేశారని ప్రధాని మోదీ కొనియాడారు.

